

Natuurtoets

voor de realisatie van een afvalbrengstation
aan de Oeveraseweg te Havelte

buro bakker adviesburo voor ecologie BV

NATUURTOETS VOOR DE REALISATIE VAN EEN AFVALBRENGSTATION
AAN DE OEVERASEWEG TE HAVELTE

Gebruik en overname van gegevens
alleen toegestaan met volledige bronvermelding:

*Buro Bakker (2011);
Natuurtoets voor de realisatie van een
afvalbrengstation aan de Oeveraseweg te Havelte.
Buro Bakker adviesburo voor ecologie BV te Assen,
in opdracht Grontmij Noord.*

in opdracht van:

GRONTMIJ NOORD

contactpersoon:

DHR. H. PRAAMSTRA

uitgevoerd door:

BURO BAKKER ADVIESBURO VOOR ECOLOGIE BV

Weiersloop 9 Postbus 10034 9400 CA Assen tel. 0592-313389 fax. 0592-314643

Projectleiding:

Ir. M.S. Van Kerkevoorde

Veldwerk en rapportage:

Ing. M. Oudshoorn

Drs. D.E. Heidinga

Ing. R. Zwerver

Inhoud

1	INLEIDING.....	1
1.1	AANLEIDING EN DOEL	1
1.2	METHODE QUICKSCAN	1
1.3	METHODE NADER ONDERZOEK.....	1
1.4	PLANGEBIED.....	1
1.5	VOORGENOMEN ONTWIKKELING	3
2	RESULTATEN QUICKSCAN FLORA- EN FAUNAWET	4
2.1	WETTELIJK KADER	4
2.2	POTENTIES, EFFECTEN EN VERVOLG	4
2.2.1	Flora	4
2.2.2	Vogels.....	4
2.2.3	Vleermuizen	5
2.2.4	Grondgebonden zoogdieren	5
2.2.5	Reptielen en amfibieën	5
2.2.6	Vissen	6
2.2.7	Insecten en overige soorten.....	6
2.2.8	Licht beschermde soorten	6
2.3	CONCLUSIES.....	7
2.3.1	Samenvatting matig en zwaar beschermde soorten	7
2.3.2	Samenvatting vervolgacties.....	7
3	VERKENNING NATUURBESCHERMINGSWET 1998.....	8
3.1	NATUURBESCHERMINGSWET 1998	8
3.2	LIGGING PLANGEBIED TEN OPZICHTE VAN HET NATURA 2000-GEBIED	8
3.3	DOELSTELLINGEN NATURA 2000-GEBIED HAVELTE-OOST	9
3.4	GEVOLGEN VAN HET PROJECT OP DE BESCHERMDE WAARDEN VAN HET NATURA 2000-GEBIED HAVELTE-OOST	10
3.5	CONCLUSIE.....	11

4	BRONNEN.....	12
	BIJLAGE I FLORA- EN FAUNAWET.....	1
	Wetsartikelen	1
	Toetsingskader Flora- en faunawet.....	2
	RODE LIJSTEN	4

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING EN DOEL

De gemeente Westerveld is voornemens aan de Oeveraseweg te Havelte een afvalbrengstation (ABS) te realiseren. Effecten op beschermde flora en fauna als gevolg van de gewenste ontwikkeling, kunnen niet op voorhand worden uitgesloten. Buro Bakker is daarom gevraagd om middels een verkennende toetsing (quickscan) eventueel aanwezige beschermde flora en fauna in beeld te brengen en de effecten van de gewenste ontwikkeling op deze soorten te beoordelen.

Met de quickscan Flora- en faunawet wordt eenduidig in beeld gebracht of en welke beschermde soorten in het plangebied aanwezig kunnen zijn. Indien de gewenste ontwikkeling kan leiden tot negatieve effecten voor deze soorten, leidt de quickscan tot aanbevelingen voor vervolgstappen. Het uiteindelijke doel is het afstemmen van de ontwikkeling op de aanwezigheid van beschermde soorten, zodat gewerkt wordt binnen de kaders van de Flora- en faunawet.

Verder ligt het plangebied op ca. 2 kilometer van Natura 2000-gebied Havelte-Oost. De voorziene ontwikkeling zou kunnen leiden tot negatieve en/of significante effecten op de beschermde waarden van deze natuurgebieden. In hoofdstuk 3 wordt onderzocht of de voorgenomen ontwikkeling strijdig is met de Natuurbeschermingswet 1998.

1.2 METHODE QUICKSCAN

Voor de beschikbare verspreidingsgegevens zijn de meest actuele en relevante bronnen geraadpleegd (zie bronnen achter in dit rapport). Op 27 april 2011 is een ecologische verkenning in het gebied uitgevoerd. Daarbij is gelet op de aanwezigheid van beschermde flora en fauna. Daarnaast zijn inschattingen gemaakt van het voorkomen van beschermde soorten op basis van terreinkenmerken.

1.3 METHODE NADER ONDERZOEK

Het plangebied is op 4 juli, 15 juli en 27 juli bezocht. Het bezoek op 15 juli vond in de avond plaats. Alle sloten zijn tijdens deze bezoeken langsgelopen met een klein schepnet zodat wegspringende kikkers konden worden gevangen. Tijdens alle bezoeken is eveneens gelet op roepende dieren.

1.4 PLANGEBIED

Het plangebied betreft een aantal graslandpercelen, waarvan het zuidelijke deel in gebruik is als weide. Het meest noordelijke deel betreft een kwellocatie; de watergangen hebben een roodbruine bodem (ijzeroxide) en de typische flora die kwel indiceren komen er voor. Binnen het plangebied liggen enkele smalle watergangen. Opgaand groen is afwezig. Figuur 1 geeft de ligging en een impressie van het onderzochte gebied. Het is gelegen ten zuiden van de bebouwde kom van Havelte, op een kleinschalig industrieterrein ten zuiden van de Drentsche Hoofdvaart.

1.5 VOORGENOMEN ONTWIKKELING

Het plangebied zal in gebruik worden genomen als afvalbrengrstation (ca. 12.000m²). De opdrachtgever heeft aangegeven dat de exacte situering mogelijk nog wijzigt. Daarom is een ruimer gebied onderzocht (zoals weergegeven in figuur 1). Figuur 2 geeft weer hoe het plangebied kan worden ingericht.

Er wordt vanuit gegaan dat de watergangen binnen het plangebied zullen worden gedempt en de watergang die de zuidoostzijde begrensd, behouden blijft.

Figuur 2: Schets invulling plangebied (Grontmij, 2011).

2 RESULTATEN QUICKSCAN FLORA- EN FAUNAWET

2.1 WETTELIJK KADER

De Nederlandse natuurwetgeving is gebaseerd op de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. De soortbescherming is hierbij uitgewerkt in de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt een aantal veelal zeldzame of kwetsbare planten- en diersoorten. Relevant zijn in het kader van deze quickscan vooral de bepalingen die van toepassing zijn op ruimtelijk inrichting en ontwikkeling. De Flora- en faunawet is overal in Nederland van toepassing, ongeacht het type of de omvang van de werkzaamheden of activiteiten.

Er worden in de Flora- en faunawet drie verschillende beschermingsniveaus gehanteerd: een lichte, een matige en een zware bescherming. Voor soorten met een lichte bescherming geldt een algehele vrijstelling van de verbodsbepalingen. Bij matig en zwaar beschermde soorten zijn mitigerende maatregelen van toepassing als effecten van de gewenste ontwikkeling niet uitgesloten kunnen worden. Dit betekent dat ontwerp, planning en/of uitvoering afgestemd moeten worden op de beschermde soorten, zodanig dat de functionaliteit van de verblijfplaats van deze soorten behouden blijft. Een ontheffingsprocedure treedt in werking als mitigatie niet mogelijk is.

Een toelichting op de Flora- en faunawet staat in Bijlage I.

2.2 POTENTIES, EFFECTEN EN VERVOLG

In de subparagrafen 2.2.1 tot en met 2.2.7 wordt de (mogelijke) aanwezigheid van zwaar en matig zwaar beschermde flora en fauna besproken. De mogelijke aanwezigheid van deze soorten kan leiden tot de aanbeveling voor vervolgonderzoek of tot een mitigatieopgave. In subparagraaf 2.2.8 wordt ingegaan op de aanwezigheid van licht beschermde soorten. Tevens worden de effecten beoordeeld die de voorgenomen ontwikkeling heeft op beschermde flora en fauna.

2.2.1 FLORA

Potentieel voorkomen

Het plangebied heeft een agrarische functie. Het meest noordelijke deel betreft een kwellocaatie. Het is ruiger en vochtiger van karakter met diverse algemene grassen, Pitrus en Holpijp. Het zuidelijke deel bestaat geheel uit Engels raaigras, met een enkele Paardenbloem. Aan de noordzijde van het plangebied ligt een droge greppel. In de watervoerende sloten binnen het plangebied groeit jong Riet, Lisdodde en Kikkerbeet. Op de oevers staan Pinksterbloemen en groeit op enkele plekken Grote brandnetel en Braam.

Matig en zwaarder beschermde flora kan op basis van verspreidingsgegevens en aanwezige biotoop worden uitgesloten. Tijdens het veldbezoek zijn in de oevers van de watergang aan de zuidoostzijde van het plangebied enkele exemplaren van de licht beschermde Dotterbloem (*Caltha palustris*) aangetroffen (zie §2.2.8).

Effecten en vervolg

Niet van toepassing.

2.2.2 VOGELS

Potentieel voorkomen

Binnen het plangebied is opgaand groen afwezig. Op het plangebied is vrij veel verstoring van naastliggende bedrijven en (vracht)verkeer aanwezig. Er zijn tijdens het veldbezoek geen vogels waargenomen die gedrag vertoonden die wijzen op eventueel aanwezige nesten. Het

zuidelijke deel kan wel functioneren als foerageergebied voor diverse weidevogels. In het opgaand groen aan de randen van naastliggende bedrijven kunnen enkele soorten zoals Merel en Zanglijster tot broeden komen. Er zijn in en nabij het plangebied geen nesten van jaar-rond beschermde broedvogels (DR loket, 2009) aanwezig.

Effecten en vervolg

Dit broedseizoen zijn er in het plangebied geen broedgevallen aanwezig en zijn er geen vervolgstappen nodig. Mogelijk wordt het volgende jaar (2012) wel gebruikt als broedgelegenheid. Versturende werkzaamheden, zoals het bouwrijp maken van de grond, is niet toegestaan en hiervoor wordt bovendien geen ontheffing verleend.

Versturende werkzaamheden zullen, indien broedgevallen aanwezig zijn, derhalve buiten het broedseizoen moeten worden uitgevoerd. Werkzaamheden kunnen wel binnen het broedseizoen worden uitgevoerd, wanneer werkzaamheden voor het broedseizoen (half maart-half juli) starten en continu doorlopen. Zodoende zullen vogels andere broedlocaties zoeken. Wanneer dit niet mogelijk is, dient vooraf aan de werkzaamheden binnen het broedseizoen, het plangebied door een vogelkundige te worden geïnspecteerd op broedgevallen. Het risico hierbij is dat de werkzaamheden geen doorgang kunnen vinden en gewacht moet worden tot na het broedseizoen.

2.2.3 VLEERMUIZEN

Potentieel voorkomen

Het plangebied heeft voor vleermuizen geen waarde. In het plangebied is bebouwing en opgaand groen afwezig die potentiële verblijfplaatsen bieden. Er zijn geen vliegroutes in de vorm van opgaand groen en (brede) open watergangen aanwezig. Gezien het open karakter, zonder enige vorm van beschutting, zal het plangebied niet van essentieel belang zijn als foerageergebied voor vleermuizen.

Effecten en vervolg

Niet van toepassing.

2.2.4 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN

Potentieel voorkomen

Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied voor zwaar en matig zwaar beschermde soorten zoogdieren. Daarbij zijn ook geen waarnemingen in de nabijheid aanwezig (www.telmee.nl).

Effecten en vervolg

Er komen uitsluitend licht beschermde zoogdiersoorten voor. Hiervoor geldt op voorhand een vrijstelling.

2.2.5 REPTIELEN EN AMFIBIEËN

Voorkomen

Het gebied is tijdens een drietal veldbezoeken onderzocht op de aanwezigheid van strikt beschermde soorten. Er werden tijdens deze veldbezoeken geen Poelkikkers aangetroffen. Groene kikkers komen in beperkte mate wel voor in het gebied. In alle gevallen betrof het de licht beschermde bastaardkikker.

Effecten en vervolg

Ten aanzien van strikt beschermde soorten zijn geen negatieve gevolgen te verwachten. Strikt beschermde amfibieën of reptielen komen niet voor. In beperkte mate komen wel licht beschermde amfibieën voor. Voor deze soorten geldt op voorhand een vrijstelling.

2.2.6 VISSEN

Potentieel voorkomen

De bodems zijn zeer zanderig en de watergangen voeren overtollig water af richting de watergang aan de zuidoostzijde van het plangebied. De watergangen bieden geen geschikt leefgebied voor zwaar en matig zwaar beschermde vissoorten. Daarbij zijn geen waarnemingen van zwaar en matig zwaar beschermde soorten nabij het plangebied bekend (Brouwer, 2008).

Effecten en vervolg

Niet van toepassing.

2.2.7 INSECTEN EN OVERIGE SOORTEN

Potentieel voorkomen

Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied voor vlinders, libellen en overige soorten met een zware of matig zware bescherming. Hooguit komen enkele zeer algemene soorten zoals Kleine vos en Daggauwoog er voor.

Effecten en vervolg

Niet van toepassing.

2.2.8 LICHT BESCHERMDE SOORTEN

Potentieel voorkomen

Naast de in dit hoofdstuk behandelde matig en zwaar beschermde soorten, zal ook een aantal licht beschermde soorten voorkomen. In tabel 1 is hiervan een overzicht opgenomen.

Tabel 1. Overzicht van licht beschermde soorten die (waarschijnlijk) in het plangebied voorkomen.

Soortgroep	Soort	Type waarneming
Flora	Dotterbloem <i>Caltha palustris</i>	Enkele exemplaren aanwezig
Zoogdieren	Ree <i>Capreolus capreolus</i>	Foerageergebied aanwezig
	Mol <i>Talpa europaea</i>	Molshopen aanwezig
	Veldmuis <i>Microtus arvalis</i>	Bewoonde holletjes aanwezig
	Haas <i>Lepus europaeus</i>	Leefgebied aanwezig
Amfibieën	Bruine kikker <i>Rana temporaria</i>	Leefgebied aanwezig
	Bastaardkikker <i>Rana klepton esculenta</i>	Leefgebied aanwezig
	Gewone pad <i>Bufo bufo</i>	Leefgebied aanwezig
	Kleine watersalamander <i>Triturus vulgaris</i>	Leefgebied aanwezig

Effecten en vervolg

De negatieve effecten op licht beschermde planten en dieren zullen niet leiden tot het vernietigen van hele populaties. Het betreft allemaal algemene soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling. Schade aan soorten waarvoor een vrijstelling geldt voor de Flora- en faunawet hoeft niet te worden gecompenseerd. Op deze soorten is de zorgplicht wel van kracht (artikel 2 Flora- en faunawet). De zorgplicht bepaalt dat men wilde planten en dieren zo min mogelijk schade dient te berokkenen. Een veelgebruikte invulling van deze zorgplicht bestaat uit het ongeschikt maken van het plangebied voor dieren, door het ruigere grasland en de oevers enkele dagen voorafgaande aan de werkzaamheden kort af te maaien. Dieren krijgen dan de tijd om het plangebied te verlaten en elders leefgebied te zoeken.

2.3 CONCLUSIES

2.3.1 SAMENVATTING MATIG EN ZWAAR BESCHERMDE SOORTEN

Gericht veldonderzoek heeft uitgewezen dat de strikt beschermde Poelkikker niet voorkomt in het gebied.

Alle in het plangebied gevonden en te verwachten soorten zijn licht beschermd. Voor deze soorten geldt een vrijstelling. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet hoeft voor deze soorten niet te worden aangevraagd. De algemene zorgplicht (zie Bijlage I) is dan wel van kracht.

2.3.2 SAMENVATTING VERVOLGACTIES

Ten aanzien van broedvogels zijn er *dit jaar* geen belemmeringen. Wanneer de grond in 2012 of later bouwrijp zal worden gemaakt, dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Werkzaamheden kunnen plaatsvinden in het broedseizoen, wanneer deze voor het broedseizoen zijn opgestart en continu doorlopen en er redelijkerwijs van kan worden uitgegaan dat zich geen broedvogels zullen vestigen. Indien dit niet mogelijk is, zal een vogeldeskundige voorafgaand aan de werkzaamheden het terrein moeten inspecteren op broedgevalen.

De aanwezigheid van overige licht beschermde soorten leidt niet tot verdere consequenties ten aanzien van de Flora- en faunawet.

3 VERKENNING NATUURBESCHERMINGSWET 1998

3.1 NATUURBESCHERMINGSWET 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, die ten uitvoering van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zijn of worden aangewezen. Natura 2000 is een samenhangend Europees netwerk van beschermde gebieden, met als doel de waardevolle en gevarieerde Europese natuur te behouden. Nederland telt nu 166 Natura 2000-gebieden (waaronder vier gebieden in de Noordzee), die momenteel formeel worden aangewezen. Daarnaast regelt de Natuurbeschermingswet de bescherming van de Beschermde Natuurmonumenten, die in het verleden zijn aangewezen in het kader van Nederlandse regelgeving. De status van Beschermde Natuurmonumenten die binnen de begrenzing van Natura 2000-gebieden liggen, zal komen te vervallen bij de formele aanwijzing als Natura 2000-gebied. In de wijde omgeving van Havelte liggen geen Beschermde Natuurmonumenten.

Voor projecten of andere handelingen in en buiten Natura 2000-gebieden die de kwaliteit van habitattypen of leefgebieden kunnen verslechteren en een significant verstorend effect kunnen hebben op soorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen geldt een vergunningplicht (art. 19d Natuurbeschermingswet 1998). In dit hoofdstuk wordt onderzocht of er voor het project consequenties vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 te verwachten zijn.

3.2 LIGGING PLANGEBIED TEN OPZICHTE VAN HET NATURA 2000-GBIED

In figuur 3 is de ligging van het huidige afvalbrengrstation (ABS) en de toekomstige locatie van het ABS ten opzichte van Natura 2000-gebied Havelte-Oost weergegeven. Het projectgebied (aangeduid met groene pin in figuur 3) ligt op ruim twee kilometer van Natura 2000-gebied Havelte-Oost.

Figuur 3: Ligging Natura 2000-gebied Havelte-Oost ten opzichte van de projectlocatie (locatie aangegeven met groene pin) en ligging van het huidige afvalbrengstation (rode pin). Begrenzing Natura 2000-gebied aangegeven met gele lijnen. Bron: Google earth Pro.

3.3 DOELSTELLINGEN NATURA 2000-GBIED HAVELTE-OOST

Voor elk Natura 2000-gebied zijn doelen vastgesteld voor bepaalde soorten, habitattypen en/of vogels. Deze zogenoemde instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd in termen van behoud of uitbreiding/verbetering van de oppervlakte en kwaliteit van het habitatype of leefgebied. De instandhoudingsdoelen voor een Natura 2000-gebied vormen het toetsingskader voor de beoordeling van de effecten van een activiteit in en buiten Natura 2000-gebieden. In de volgende tabellen wordt een overzicht gegeven van de doelstellingen voor het Natura 2000-gebied Havelte-Oost.

Nr.	Habitatype	Staat van instandhouding	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	--	=	>
H2320	Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	-	=	=
H2330	Zandverstuivingen	--	>	>
H3160	Zure vennen	-	=	>
H4010_A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	>	>
H4030	Droge heiden	--	=	>
H6230	*Heischrale graslanden	--	>	>
H7110_B	*Actieve hoogvenen (heideveentjes)	--	=	>
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	-	=	=
H9190	Oude eikenbossen	-	=	>

Tabel 3. Instandhoudingsdoelen habitattypen Natura 2000-gebied Havelte-Oost. Landelijke staat van instandhouding: - matig gunstig; -- = zeer ongunstig. Doelstellingen: =: behoud, >: uitbreiding/verbetering. Ministerie van LNV, 2007

Nr.	Soort	Staat van instandhouding	Doelstelling omvang leefgebied	Doelstelling kwaliteit leefgebied	Doelstelling omvang populatie
H1166	Kamsalamander	-	>	>	>
A277	Tapuit (complementair)	--	=	=	10 broedparen

Tabel 4. Instandhoudingsdoelen soorten Natura 2000-gebied Havelte-Oost. Landelijke staat van instandhouding: - matig gunstig; -- = zeer ongunstig. Doelstellingen: =: behoud, >: uitbreiding/verbetering. Ministerie van LNV, 2007

Aanvulling instandhoudingsdoelen

Begin 2010 heeft de minister van LNV gereageerd op wijzigingsvoorstellen met betrekking tot de doelstellingen van enkele Natura 2000-gebieden. Eén van de wijzigingsvoorstellen betrof het opnemen van een instandhoudingsdoel voor de Gevlekte witsnuitlibel voor Natura 2000-gebied Havelte-Oost. Omdat het voorkomen van deze soort in het Natura 2000-gebied is vastgesteld, heeft de minister ingestemd met deze wijziging. Voor deze soort zal bij officiële aanwijzing van het gebied als Natura 2000-gebied waarschijnlijk een instandhoudingsdoel worden opgenomen, dat gericht is op behoud van de omvang en kwaliteit van het leefgebied voor behoud van de populatie.

3.4 GEVOLGEN VAN HET PROJECT OP DE BESCHERMDE WAARDEN VAN HET NATURA 2000-GEBIED HAVELTE-OOST

Huidige situatie

In de huidige situatie ligt het ABS op enkele honderden meters van het Natura 2000-gebied. Het is niet uitgesloten dat het gebruik van het ABS leidt tot effecten in het Natura 2000-gebied (externe werking). Hierbij kan gedacht worden aan verstoring door geluid als gevolg van op- en overslag van afval en gebruik van machines en voertuigen. Daarnaast kunnen de verkeersbewegingen van en naar het ABS over de Van Helomaweg leiden tot depositie van verzurende en vermestende stoffen (NO_x en NH₃) op het Natura 2000-gebied. In het gebied komen enkele voor verzuring en/of vermesting gevoelige tot zeer gevoelige habitattypen voor.

* = Prioritair habitatype. In toetsingen hebben deze een zwaarder beschermingsregime; bij het optreden van significante effecten kan vergunning uitsluitend verleend worden indien er sprake is van dwingende redenen van openbaar belang op basis van een aantal bij wet genoemde criteria.

Nieuwe situatie

In de toekomstige situatie ligt het ABS op ruim twee kilometer van het Natura 2000-gebied. Vanwege de grote afstand tot het Natura 2000-gebied kan verstoring door geluid als gevolg van gebruik van het ABS worden uitgesloten. Het ABS ligt in de nieuwe situatie dichterbij en ten zuiden van het dorp Havelte, waardoor het onwaarschijnlijk is dat er nog verkeersbewegingen van en naar het ABS over de Van Helomaweg plaatsvinden. Hierdoor kan worden uitgesloten dat er als gevolg van de verkeersbewegingen van en naar het ABS sprake is van stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied.

De verplaatsing van het ABS is een gunstige ontwikkeling te noemen voor Natura 2000-gebied Havelte-Oost.

3.5 CONCLUSIE

De verplaatsing van het afvalbrengstation Havelte van de Van Helomaweg naar de Oeveraseweg leidt met zekerheid niet tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor Natura 2000-gebied Havelte-Oost en brengt realisatie van de instandhoudingsdoelen dus niet in gevaar. Integendeel, de verplaatsing van het ABS is een gunstige ontwikkeling voor Natura 2000-gebied Havelte-Oost. Dit betekent dat er geen nadere toetsing (passende beoordeling) noodzakelijk is en er geen sprake is van een vergunningplicht vanuit de Natuurbeschermingswet 1998.

4 BRONNEN

Flora

Werkgroep Florakartering Drenthe, 1999. Atlas van de Drentsche Flora. Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem / Werkgroep Florakartering Drenthe.

Vissen

Brouwer, T., B. Crombaghs, A. Dijkstra, A.J. Scheper en P.P. Schollemma, 2008. Vissenatlas Groningen Drenthe. Verspreiding van zoetwatervissen in Groningen en Drenthe in de periode 1980 - 2007. Uitgeverij Profiel, Bedum.

Amfibieën en reptielen

Uchelen, E. van., 2010. Amfibieën en reptielen in Drenthe; voorkomen en levenswijze. Uitgeverij Profiel, Bedum.

www.ravon.nl

Zoogdieren

Broekhuijsen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging.

Kapteyn, K., 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers, Haarlem.

Vogels

Bijlsma, R.G., F. Hustings & C.J. Camphuysen, 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij / KNNV Uitgeverij, Haarlem / Utrecht.

DR-loket, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten Flora- en faunawet.

Insecten

Dijkstra, A.C.J., J. de Vries en B.J. Hoentjen, 2003. Dagvlinders in Drenthe. Voorkomen en verspreiding 1990 - 2001. Uitgeverij PubliQue / Vlinderwerkgroep Drenthe.

Verkenning Natuurbeschermingswet 1998

Ministerie van LNV (2007); Ontwerp-aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Havelte-Oost

Ministerie van LNV (2010); Voorgenomen reactie op gebiedsspecifieke wijzigingsvoorstellen

Overig

www.waarneming.nl

www.telmee.nl

Google Earth Pro. 2009 Tele Atlas.

Grontmij, 9-4-2011. Inrichtingsschets ABS Oeveraseweg Havelte

BIJLAGE I FLORA- EN FAUNAWET

WETSARTIKELN

Door de in april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet is de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. Het doel van de wet is om in het wild levende planten en dieren te beschermen. Voor dit project zijn de volgende artikelen van de wet relevant:

- Artikel 2 legt een zorgplicht op. Dat houdt in dat ingrepen zodanig worden uitgevoerd dat de beïnvloeding van de in het wild levende soorten planten en dieren minimaal is.
- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
- Artikel 9 verbiedt het doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 10 verbiedt het verontrusten van beschermde dieren.
- Artikel 11 verbiedt het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten of holen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Beschermingscategorieën

De Flora- en faunawet in samenhang met het Besluit en de Regeling beschermde dier- en plantensoorten biedt de mogelijkheid tot het verkrijgen van vrijstellingen en ontheffingen van die verboden, mits aan voorwaarden wordt voldaan. De volgende beschermingsregimes worden onderscheiden:

Licht beschermde soorten. Hieronder vallen de zogenaamde tabel 1-soorten. Dit betreft een aantal beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt op voorhand een vrijstelling, mits bij ingrepen sprake is van de uitvoering van bepaalde werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Matig beschermde soorten. Dit betreft soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling of ontheffing wordt verleend. Voor deze soorten geldt een vrijstelling, als volgens een door de Minister van LNV (thans EL&I) goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Als niet volgens een gedragscode wordt gewerkt, zal voor deze soorten een ontheffing aangevraagd moeten worden. Deze ontheffing wordt verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten (de zogenaamde lichte toets).

Zwaar beschermde soorten. Dit zijn soorten die vermeld zijn in bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, alsmede soorten die voorkomen op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn alsmede de van nature binnen de Europese Unie voorkomende vogelsoorten. Een ontheffing met betrekking tot deze soorten wordt verleend als wordt voldaan aan drie criteria: 1) er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten; 2) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang; 3) er is geen andere bevredigende oplossing. Aan de alle drie de criteria moet worden voldaan. Deze vormen gezamenlijk de zogenaamde uitgebreide toets.

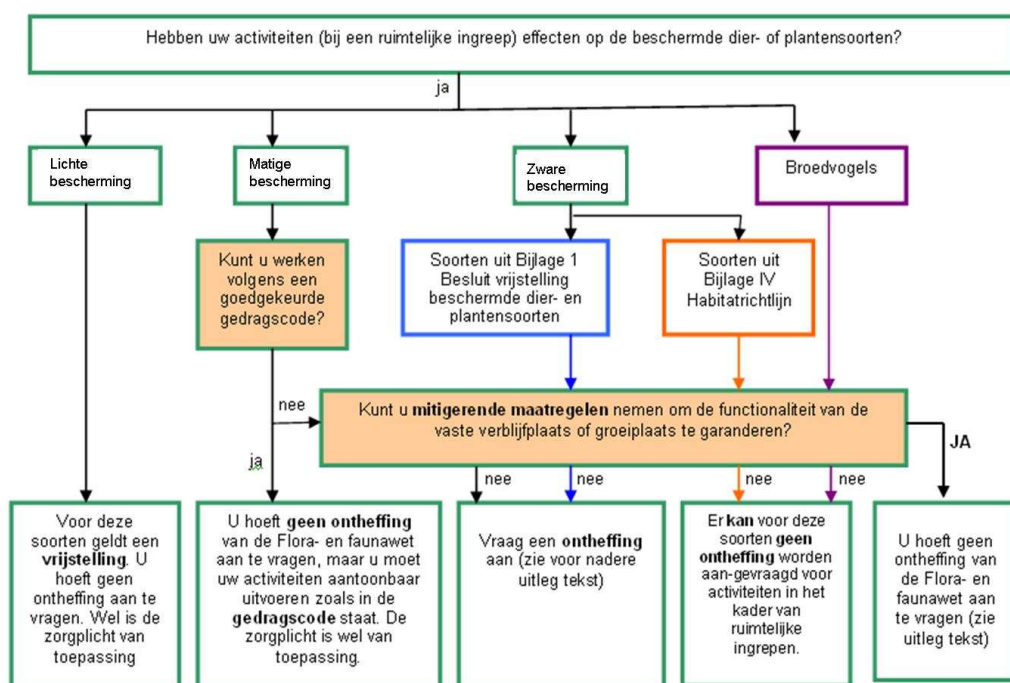
Broedvogels Voor vogels, evenals voor diersoorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bepaalde soorten die bij amvb zijn aangewezen, geldt ingevolge de Flora- en wet het zwaardere beschermingsregime. Dit beschermingsregime is aan de orde bij de ontheffingverlening. Werkzaamheden waarbij nesten of vaste rust- en verblijfplaatsen worden be-

schadigd, vernield, uitgehaald, weggenomen of verstoord, zijn op grond van artikel 11 Flora- en faunawet verboden. Voor veel vogels wordt aangenomen dat zij alleen tijdens het broedseizoen een nestplaats respectievelijk een vaste rust- en verblijfplaats hebben en buiten deze periode niet. Om te voorkomen dat in strijd wordt gehandeld met het verbod van artikel 11 Flora- en faunawet, dient in dat geval het broedseizoen te worden ontzien. Voor een kleine groep vogels geldt dat zij hun nestplaatsen respectievelijk hun vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond in gebruik (kunnen) hebben. Deze plaatsen vallen dan ook jaarrond onder het beschermingsregime van artikel 11. De vogelsoorten waarvoor dit geldt, zijn door de Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I vermeld op de "Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep" van augustus 2009. Door het treffen van mitigerende maatregelen kan worden voorkomen dat in strijd wordt gehandeld met de verbodsbepaling van artikel 11 Flora- en faunawet. Indien aantasting of verstering van de nestplaats of de vaste rust- en verblijfplaats niet te voorkomen is, dient een ontheffingsaanvraag te worden ingediend.

TOETSINGSKADER FLORA- EN FAUNAWET

Stroomschema

Op 26 augustus 2009 is door het toenmalige ministerie van LNV een aangepast beoordelingsschema voor de ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen gepubliceerd (Min. LNV, 2009). Centraal in deze beoordelingswijze staan de mitigerende maatregelen waarmee de functionele leefomgeving van beschermde planten en dieren behouden moet blijven. Pas als de effecten van de beoogde ruimtelijke ingrepen op beschermde soorten niet gemitigeerd kunnen worden, is er in het kader van de Flora- en faunawet sprake van een ontheffingsplicht. In het stroomschema in figuur A is de beoordelingswijze voor soorten met een verschillend beschermingsregime uitgewerkt.

Figuur A. Stroomschema van de werking van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen (op basis van: ministerie van LNV, 2009).

Mitigatie als uitgangspunt

Als er bij de effectenbeoordeling van een activiteit is vastgesteld dat negatieve gevolgen op beschermde soorten kunnen optreden (dat wil zeggen: overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 8 t/m 12 in de Flora- en faunawet), zijn vervolgstappen aan de orde. Met uitzondering van de categorie 1 soorten, waarvoor een vrijstelling geldt, staat het treffen van mitigerende maatregelen hierbij steeds centraal. Mitigerende maatregelen zijn gericht op het voorkomen van negatieve gevolgen van een activiteit. Onder mitigatie valt bijvoorbeeld het aanpassen van de planning van de werkzaamheden op de aanwezigheid van beschermde soorten, het wegvangen van dieren voorafgaand aan werkzaamheden of het aanbieden van alternatieve verblijf- en foerageerplekken.

De mitigerende maatregelen zijn voldoende als de functionaliteit van het leefgebied continu behouden blijft. Belangrijke aspecten hierbij zijn:

- Het leefgebied omvat naast een voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats ook de foerageergebieden en de migratieroutes die nodig zijn om de verblijfplaats te gebruiken.
- Ook een tijdelijke achteruitgang als gevolg van de activiteit is niet toegestaan. De mitigatie moet dus al werken op het moment dat het negatieve effect van de activiteit optreedt.
- Over het succes van de mitigerende maatregel dient een hoge mate van zekerheid te bestaan. Deze zekerheid kan bijvoorbeeld verkregen worden door wetenschappelijk onderzoek of aantoonbare praktijkervaringen.

Verschillende procedures per beschermingscategorie

Uit figuur A. blijkt dat er bij elke beschermingscategorie op een andere manier invulling gegeven kan worden aan de mitigatie van effecten.

Licht beschermde soorten. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling. Er geldt geen mitigatieverplichting. Wel is de zorgplicht van toepassing. Deze plicht houdt in dat iedereen bij al zijn handelen nadelige gevolgen voor alle in het wild levende dieren en planten zoveel mogelijk moet voorkomen. Het onnodig toebrengen van schade is niet toegestaan.

Matig beschermde soorten. Voor het uitvoeren van mitigerende maatregelen kan bij matig beschermde soorten worden teruggegrepen op een goedgekeurde gedragscode (of eventueel zelf een gedragscode worden opgesteld). Gedragscodes worden opgesteld door sectoren (zoals waterschappen, gemeenten of de bouwsector) en ter goedkeuring voorgelegd aan Dienst Regelingen. Iedereen kan gebruik maken van deze gedragscodes voor zover de betreffende activiteit en het effect hiervan op beschermde soorten in de gedragscode zijn opgenomen. De situatiespecifieke uitwerking van de mitigatie moet dan worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. Als geen gedragscode beschikbaar is, geldt de werkwijze zoals bij zwaar beschermde -soorten is beschreven.

Zwaar beschermde soorten. Het werken volgens een gedragscode is bij zwaar beschermde soorten niet toegestaan. De mitigerende maatregelen moeten in dit geval worden vastgelegd in een activiteitenplan. In de praktijk zullen de mitigerende maatregelen die in een activiteitenplan worden vastgelegd veel overeenkomst vertonen met een werkprotocol voor matig beschermde soorten. Een wezenlijk verschil is dat er geen goedkeuring van Dienst Regelingen aan een activiteitenplan ten grondslag ligt. Formeel is deze goedkeuring niet nodig; met de uitvoering van mitigerende maatregelen worden negatieve effecten immers voorkomen. Het Ministerie van EL&I adviseert echter wel om het activiteitenplan ter beoordeling aan Dienst Regelingen voor te leggen. Een positieve afwijzing van de aanvraag van Dienst Regelingen verkleint de kans op vertraging, bijvoorbeeld als er iemand bezwaar maakt tegen de plannen.

Vogels. Voor broedvogels bestaat de mitigatie in de regel uit het ontzien van de broedtijd of het treffen van maatregelen om te voorkomen dat vogels in het projectgebied tot broeden

komen. Voor soorten met een jaarrond beschermde nestplaats is daarnaast een omgevingscheck vereist. Hierbij moet worden vastgesteld of de soort zelfstandig in de omgeving een vervangend nest kan vinden. Is dat niet het geval dan moet een alternatief nest worden aangeboden. Als ook dat niet mogelijk is, geldt er een ontheffingsplicht.

Ontheffingsplicht

Op het moment dat de functionaliteit van het leefgebied van beschermde soorten met het uitvoeren van mitigerende maatregelen niet gegarandeerd kan worden, is er sprake van een ontheffingsplicht. De aanvraag voor een ontheffing, of bij een WABO-procedure voor een zogenaamde verklaring van geen bedenkingen, wordt door Dienst Regelingen op de volgende criteria beoordeeld:

1. De gunstige staat van instandhouding van de soort
2. Is er sprake van een wettelijk belang (niet voor matig beschermde soorten)
3. Is er een alternatieve oplossing (niet voor matig beschermde soorten).

Dienst Regelingen zal beoordelen of het wettelijk belang zwaarder weegt dan overtreding van de verbodsbepalingen.

Voor soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (dit betreft een aantal van de zwaar beschermde soorten, waaronder alle vleermuizen) alsmede voor broedvogels geldt dat ruimtelijke ingrepen geen wettelijk belang zijn voor een ontheffing. Er dient sprake te zijn van een zwaarder belang, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid of grote redenen van openbaar belang. Als dit zwaardere belang niet aanwezig is, is voor deze soorten het uitvoeren van voldoende mitigerende maatregelen de enige manier om doorgang aan het initiatief te kunnen geven.

RODE LIJSTEN

Soorten zijn opgenomen in Rode lijsten als ze worden bedreigd in hun voortbestaan. Deze lijsten omvatten verdwenen, ernstig bedreigde, bedreigde, kwetsbare en gevoelige planten en dieren in Nederland, verdeeld over achttien soortgroepen. Maatgevend voor plaatsing op deze lijst is mede de mate van afname van een soort in de afgelopen jaren. De Rode lijst biedt echter geen bescherming zoals de Flora- en faunawet dat doet. Voor het Ministerie van LNV zijn de Rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Het Ministerie streeft ernaar dat een volgende Rode lijst, die per soortgroep elke tien jaar verschijnt, kleiner zal zijn dan de huidige lijst. Hiertoe stimuleert het Ministerie dat bij bescherming en beheer van gebieden rekening wordt gehouden met de Rode lijst-soorten, en dat zo nodig en zo mogelijk aanvullende soortgerichte maatregelen zullen worden genomen. Van de verschillende overheden en terreinbeherende organisaties mag worden verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten (Ministerie van LNV, 2004). In de Rode lijst worden diverse categorieën onderscheiden:

- ernstig bedreigd (EB): zeer sterk afgenomen en nu zeer zeldzaam;
- bedreigd (BE): sterk afgenomen en nu zeldzaam tot zeer zeldzaam, of zeer sterk afgenomen en nu zeldzaam;
- kwetsbaar (KW): matig afgenomen en nu vrij tot zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen en nu vrij zeldzaam;
- gevoelig (GE): stabiel of toegenomen maar zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen maar nog algemeen.

augustus 2011

Vormgeving:
Joop Striker, Assen